

Kemin äkillinen rakennemuutos –

MATKA KRIISISTÄ RATKAISUIHIN

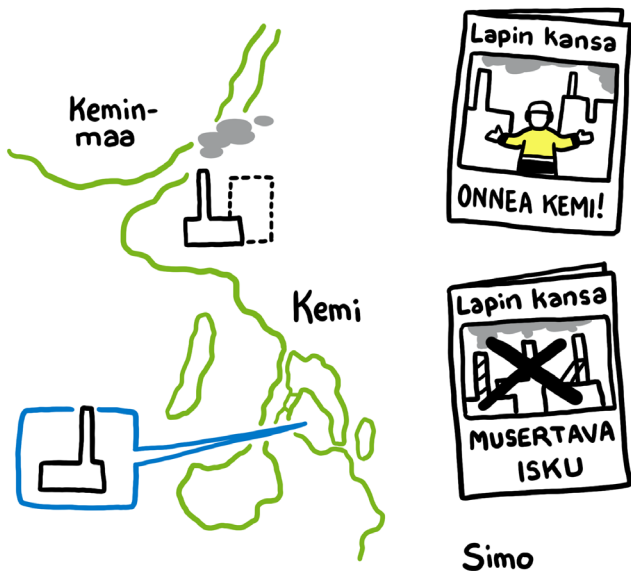

LAPIN LIITTO

Tietopakettin lukijalle

Tervetuloa tutustumaan matkaamme Kemlin äkillisen rakennemuutoksen kriisistä ratkaisuihin! Tässä tietopakettissa on kuvattu Kemlin äkillisen rakennemuutoksen verkoston toimintaa ja tuloksia. Tietopaketti tarjoaa tietoa ja tukea erilaisissa rakennemuutostilanteissa erityisesti julkisille organisaatioille. Se koostaa yhteen Kemlin ja lähikuntien alueella tehtyä työtä myös kaikkien siihen osallistuneiden sidosryhmien nähtäväksi. Sisällöstä huomaa, että alueella on loistavia edellytyksiä niin nykyiselle kuin uudellekin liiketoiminnalle.

LUE LISÄÄ

[Kemlin äkillinen rakennemuutos – viisi oppia kriisistä ratkaisuihin -video](#)

[Kemlin kaupungin ÄRM -verkkosivu](#)

Äkillinen rakennemuutos Kemissä

MISTÄ KAIKKI ALKOI?

Helmikuussa 2021 Metsä Fibre ilmoitti Suomen metsäteollisuuden historian suurimmasta, runsaan kahden miljardin euron, biotuote-
tehtaan investoinnista Kemiin. Kuusi viikkoa tämän jälkeen 21.
huhtikuuta 2021 tilanne muuttui äkillisesti, kun Stora Enso ilmoitti
lakkauttavansa tehtaansa. Yt-neuvottelujen tuloksena 550 henki-
lää menetti työnsä. Kun huomioidaan myös alihankintaverkosto,
menetettiin yhteensä arviolta 1500 työpaikkaa. Teollisuuden toimi-
alan työntekijöistä irtisanottiin seutukunnassa 15 prosenttia ja koko
maakunnassa 9,7 prosenttia.

*“Yllättävä tehtaan sulkeminen tuottaa välitilan ja
laukaisee kriisin, jolle on ominaista paitsi yksilöllinen
myös yhteisöllinen menetyksen kokemus.”*

[Irtisanomisesta selviytymiseen -hankkeen raportti](#)

Veitsiluodon saarella sijaitsevan alueen teollinen historia on noin
120 vuotta pitkä, ja monissa alueen perheissä on oltu töissä Stora
Enson tehtaassa jopa neljässä sukupolvessa. Veitsiluodon tehtaal-
ta irtisanottuja asui laajalla alueella, joten vaikutukset heijastuivat
Kemin lisäksi muun muassa Keminmaan ja Simon kuntien alueelle.

*“Kemin kaupungilla nähtiin irtisanomisten merkitys koko
yhteisöä ja sukupolvia koskettavana asiana tehtaan lähes
satavuotisen historian vuoksi. Työpaikan menetys tarkoitti
usealle irtisanotulle pitkäaikaisen työyhteisön menetystä ja
merkittävää muutosta elämäntapaan.”*

***Nina Kukkonen, Irtisanomisesta selviytymiseen -hanke,
Kotikulmilla 13.9.2023***

Jo ennen tehtaan sulkemista Kemi on kärsinyt pitkään vaikeasta
rakennetyöttömyydestä. Työllisyyttä on saatu nostettua erilaisten
toimenpiteiden avulla, mutta kaupungin rakennetyöttömyys on silti
edelleen Lapin korkeimpia.

Positiivisen ja negatiivisen muutoksen samanaikaisuus

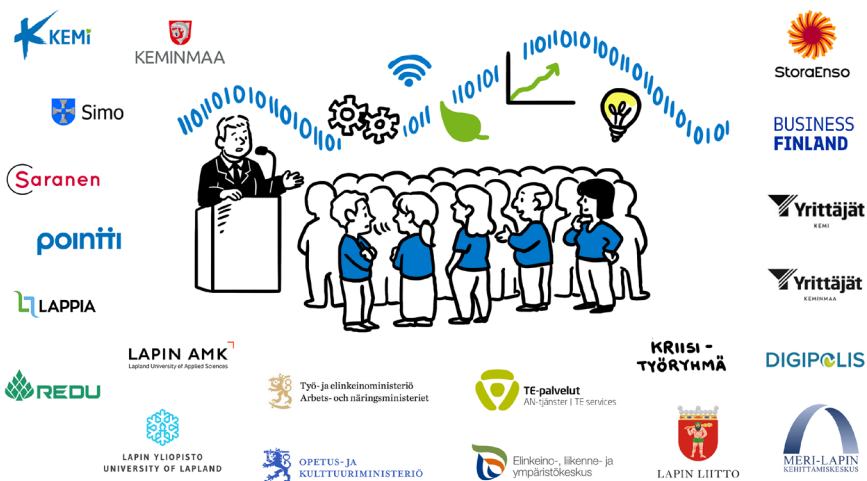
Yhtäaikaiset isot positiiviset ja negatiiviset muutokset olivat paikallisesti niin merkittäviä, että ne käynnistivät Kemin kaupungissa poikkeuksellisen voimakkaan teollisuuden rakennemuutoksen. Sen vaikutukset tulevat näkymään pitkään alueen työllisyys-, väestö- ja elinkeinorakenteessa.

MITÄ ÄKILLINEN RAKENNUMUUTOS TARKOITTAÄ?

Työ- ja elinkeinoministeriön määritelmän mukaan äkillisellä rakennemuutoksella (ÄRM) tarkoitetaan tilannetta, jossa alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävä työnantaja tai toimiala irtisanoo suuren määrän työntekijöitä kerralla konkurssin tai laajan sopeuttamistoimenpiteen johdosta. Erilaisilla kohdennetuilla ja tilanteen mukaan mitoitetuilla työllisyys-, elinkeino- ja aluekehitystoimenpiteillä sekä muilla vastaavilla toimilla pyritään estämään aluetalouden taantuminen.

Lähde: <https://tem.fi/akillinen-rakennemuutos-arm>

Verkoston kokoamisesta toimintaan

Samana päivänä, kun laajasta irtisanomisuhasta uutisoitiin, koottiin yhteen alueen eri toimijoita, jotka halusivat kääntää uhkaavan kriisin mahdollisuudeksi. Alueen keskeiset toimijat olivat jo valmiiksi verkostoituneet hyvin ja heistä muodostettiin Kemien äkillisen rakennemuutoksen työryhmä. Veitsiluodon sijainti, teollinen infrastruktuuri, resurssit ja logistiset yhteydet toimivat työn pohjana.

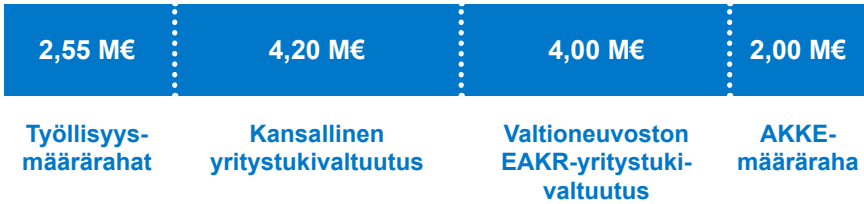
8.6.2021 mennessä sekä Meri-Lapin kunnat että työryhmä olivat hyväksyneet Kemien äkillisen rakennemuutoksen toimintasuunnitelman. Sen keskeisenä tavoitteena oli luoda alueelle 1000 uutta työpaikkaa. Toimenpidesuunnitelmassa arvioitiin tilanteen vaikutuksia alueen talouteen ja työllisyyteen sekä ehdotettiin toimenpiteitä, joiden avulla tuetaan henkilöitä, yrityksiä sekä toimintaympäristöä ja TKI-toimintaa.

Näiden kolmen alatyöryhmän lisäksi kesällä 2021 kokoontui 'Veitsiluoto kriisityöryhmä', johon kuuluivat Kemien kaupungin sosiaalityö, Kemien kaupungin työllisyyspalvelut, Kemien ev.lut. seurakunta, Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin psykiatrian osasto, Stora Enson työterveyshuolto, Pihlajalinna, Kriisikeskus Turvapoiju ry ja MIELI Meri-Lapin mielenterveys ry. Kriisityöryhmän toimijat tukivat irtisanottuja ja heidän perheitään henkilökohtaisesti.

Verkoston tiivis yhteistyö ja rahoitus mahdollistivat toimivan kehittämistyön

Tilannetta lähdettiin ratkaisemaan yhteisen toimintasuunnitelman ja sen toteuttamiseen saadun rahoituksen avulla. Äkillisen rakennemuutoksen työryhmän muodostaman verkoston jatkuva yhteistyö oli kaiken toiminnan keskiössä.

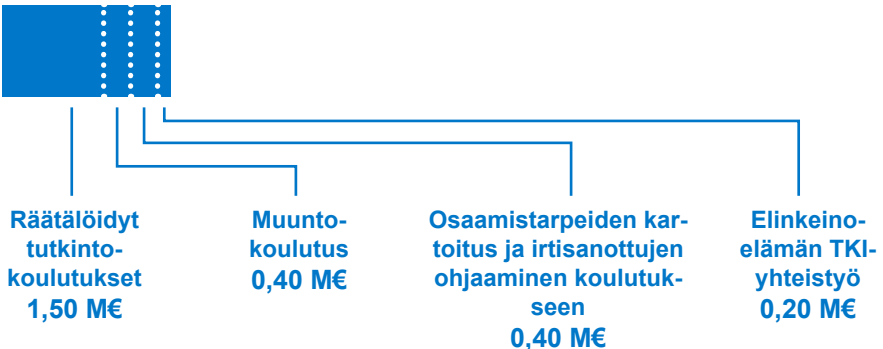
Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi ÄRM-tilanteisiin osoitettua rahoitusta yhteensä 12,75 miljoonaa euroa:

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus äkillisestä rakennemuutoksesta selviämiseen oli 2,50 miljoonaa euroa:

Lisäksi Lapin ELY-keskus sai 2,30 miljoonan euron siirtomäärärahan julkiset työvoima ja yrityspalvelut -momentille.

Aiemmin oli myös panostettu merkittävästi eri alojen korkeakoulutuksen lisäaloituspaikkoihin.

Toimintasuunnitelman tavoitteita edistävät hankkeet jakautuivat henkilöihin ja koulutuksiin kohdistuviin sekä yrityksiin ja toimintaympäristöön kohdistuviin hankkeisiin. Tavoitteena oli lisätä työllisyyttä sekä tukea elinkeinoja ja innovaatioita.

Lyhyellä tähtämellä tavoitteena oli minimoida tehtaan sulkemisen negatiiviset vaikutukset ja luoda korvaavia työpaikkoja. Irtisanotuille haluttiin tarjota yksilöllistä tukea ja alueelle haluttiin luoda nopeasti uutta liiketoimintaa. Pidemmän aikavälin tavoitteena on alueen elinkeinorakenteen monipuolistaminen, uusien yritysten houkutteleminen alueelle, yritysten kasvun kiihdyttäminen, tutkimus- ja kehitystoiminnan edistäminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuttaminen. Osaamisen kehittäminen ja sosiaalisen kestävyuden edistäminen tunnistettiin keskeisiksi tavoitteiksi kaikissa toimissa.

Työpaikkojen syntymisestä elinkeinorakenteen uudistumiseen

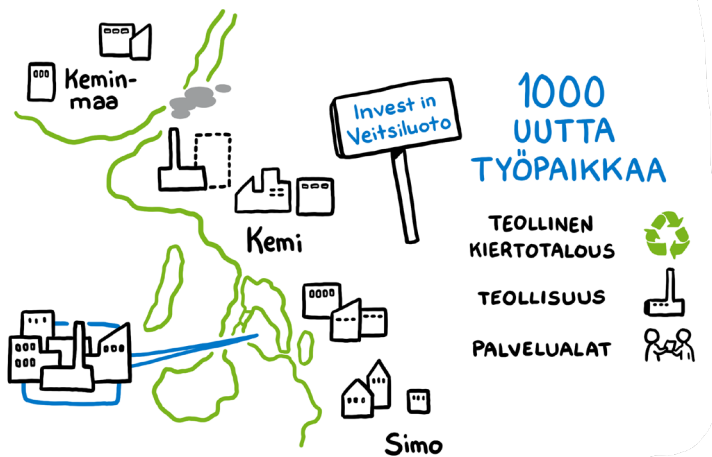
Ihmisiin kohdistuvat toimenpiteet, kuten työllisyyden tukitoimet ja uudelleen koulutus, ovat tukeneet elinkeinorakenteen uudistumista ja sosiaalista kestävyttä.

Akuuttivaiheessa irtisanotuille onnistuttiin tarjoamaan tukea kriisistä selviytymiseen ja uuden työn löytämiseen. Työntekijät, oppilaitosten tarjonta ja yritysten tarpeet kohtasivat työllisyyden yhteispalvelu Pointissa. Rakennemuutoksessa korvaavia työpaikkoja syntyi nopeasti toimenpidesuunnitelman ja positiivisen ÄRM:n kautta, sillä Metsä Fibren investointi on työllistänyt paljon ihmisiä. Lähes kaikille irtisanotuille on löytynyt jokin ratkaisu. Keväällä 2024 työttömänä oli irtisanotuista enää alle 75 henkilöä. Osa irtisanotuista on myös muuttanut ja työllistynyt muualle. Jälkikäteen tunnistettiin, että irtisanotuille kohdennettuja palveluita ei täysin onnistuttu ajoittamaan tarpeiden mukaisesti, koska irtisanomiset eivät tapahtuneet kerralla vaan vaiheittain.

Veitsiluodon alueelle lähdettiin etsimään uutta yritystoimintaa. Elinkeinorakenne on uudistunut ja uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja on syntynyt teolliseen kiertotalouteen, perusteellisuuteen ja palvelualoille. Alueella toimivat kasvuhakuiset yritykset ovat palkanneet vapautunutta työvoimaa tai osallistuneet toimenpiteisiin eri tavoin. Alueella on erinomaiset edellytykset teollisten polttoaineiden ja kaasujen tuotantoon, varastointiin sekä käyttöön. Matkailun tärkeää roolia Kemissä on edistetty matkailun Master Plan -työn avulla.

MITÄ SOSIAALINEN KESTÄVYYS ON?

Sosiaalinen kestävyys on yksi kestävä kehityksen peruspiilareista. Se takaa, että kaikkien on mahdollista pitää huolta perustarpeistaan. Kunnat voivat tukea yksilöiden hyvinvointia, helpottaa työllistymistä ja tarjota palveluita.

Äkillisen rakennemuutoksen toimintasuunnitelman toteuttaminen on perustunut akuutteihin ja lyhyen aikavälin toimenpiteisiin. Ensimmäisinä toimenpiteinä oli löytää irtisanotuille uusia työ- ja koulutusmahdollisuuksia sekä tarjota apua myös muissa elämään liittyvissä asioissa. Sen lisäksi lähdettiin kehittämään alueen yrityksiä ja elinkeinoelämää.

Toimintasuunnitelmassa tavoitteeksi asetettiin 1 000 uutta työpaikkaa ja Veitsiluodon kehittäminen monipuoliseksi yrityspuistoksi. Hankkeiden ja kehittämisavustusten kautta niin julkiset toimijat kuin yritykset ovat pystyneet tekemään asetettua tavoitetta todeksi. Yrityksillä oli 56 kehittämis- ja investointihanketta, joiden tavoitteena oli luoda yhteensä 486 uutta työpaikkaa. Tavoitteesta merkittävä osa on toteutunut. Kiinnostus Veitsiluotoa kohtaan on ollut suurta ja osa investoinneista tulee 5–10 vuoden päästä. Ensimmäiset sijoitukset uutisoitiin vuonna 2022.

UUDET TYÖPAIKAT	
YRITYS-HANKKEIDEN TAVOITE	TOTEUTUNUT 2/2024 MENNESSÄ
486	226 + 86

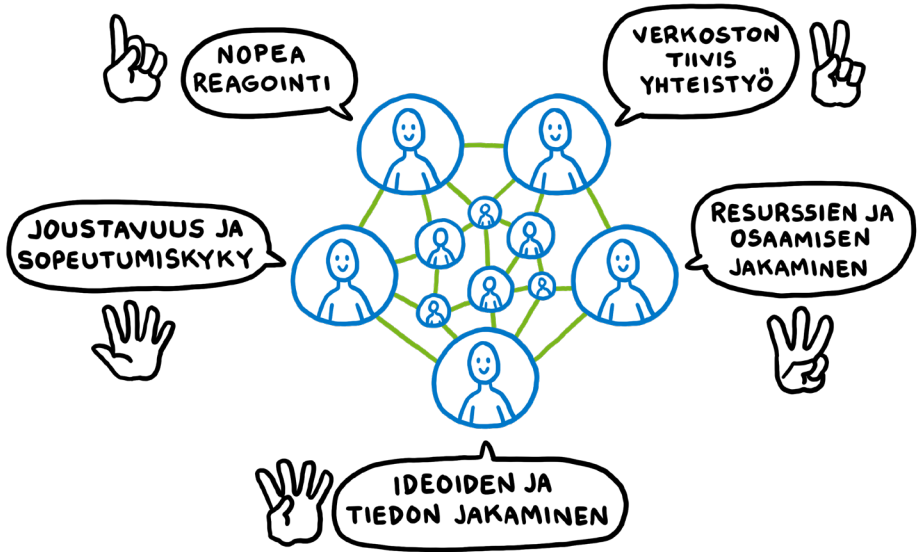
ÄRM-toimintasuunnitelma on lähes kokonaan toteutettu. Muutama hanke on muovautunut toisenlaiseksi. Suurin osa toimenpiteistä on kohdistunut sekä työhön ja koulutukseen että erilaisiin osaamista lisääviin palveluihin ja yritysten kehittämiseen. Osa toimenpiteistä olisi vaatinut pitkällisempää suunnittelua etenkin aikataulutuksen oikea-aikaisuuteen, mutta muutostilanne vaati nopeaa reagointia ja ennakkointia olemassa olevan tiedon perusteella. ÄRM-työn onnistumisia ovat olleet nopea reagointi, yhteistyö, tiedon jakaminen sekä toimintasuunnitelman ja toimijaverkoston toimiminen mahdollistajina esimerkiksi Pointin kaltaiselle alustalle.

ÄRM-verkoston laajuus ja monipuolisuus on ollut merkityksellistä ja tuonut esille erilaiset toimintatavat ja niiden yhteensovittamisen. ÄRM:n arvioiminen kohdentuu nyt lyhyen aikavälin toimien vaikuttavuuteen. Sitä voidaan mitata muun muassa irtisanotuiden tilanteen, tehtyjen hankkeiden määrän sekä hanketulosten ja yritysten kehittämisavustusten määrien avulla. ÄRM-työn onnistuminen on nähtävissä vasta kymmenen vuoden päästä.

Opit muille kunnille

Koska erilaisia mahdollisiin rakennemuutoksiin liittyviä skenaarioita oli tarkasteltu jo etukäteen, Kemins äkillisen rakennemuutoksen toimijoilla on ollut valmius reagoida äkilliseen rakennemuutokseen nopeasti. Lisäksi alueen toimijoilla oli olemassa toimivat yhteistyösuhteet jo ennen äkillistä rakennemuutosta.

Kemins kokemukset opettivat, että nopea reagointi, verkoston tiivis yhteistyö, resurssien ja osaamisen jakaminen, ideoiden ja tiedon jakaminen sekä joustavuus ja sopeutumiskyky auttavat äkillisessä rakennemuutostilanteessa. Lisäksi strateginen, pitkäjänteinen ja uuteen suuntaava ote työskentelyssä oli oleellinen tekijä tilanteen ratkaisemiseksi. Matkan varrella syntyi toimintamalleja, jotka tarkastelevat rakennemuutoksen tilanteita eri näkökulmista. Näitä malleja voidaan hyödyntää muissa vastaavissa tilanteissa, kun halutaan esimerkiksi varmistaa verkoston yhteistyön toimivuus tai suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla voidaan tukea työllisyyttä ja toimintaympäristön kehittymistä.

LISÄTIETOJA KEMIN ÄKILLISESTÄ RAKENNEMUUTOKSESTA

[ÄRM-toimintamallin toimivuuden arviointi, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:68](#)

[Aarrevaara, T. & Tulppo, P. 2024. Kemin äkillinen rakennemuutos elinkeinorakenteen epäjatkuvuuskohtana. Työpoliittinen aikakauskirja 2, 8-18.](#)

[Kemin äkillisen rakennemuutoksen kehittävä arviointi, Lapin yliopisto](#)

[Koordinoitujen rakennemuutosten ja kohtaantoon -hankkeen verkkosivut](#)

[Äkillisten rakennemuutosten toimikausi 2022, TEM](#)

HANKKEET

- ÄRM-koordinaatiohanke – Case Veitsiluoto 14

IHMISET

- Työtä Kemissä -hanke 16
- Irtisanomisesta selviytymiseen – Veitsiluodon tehtaan lopettamisen hyvinvointikriisin lieventäminen 18

KOULUTUS

- Kemi-Tornion alueen äkillisen rakennemuutoksen hoito 20
- Uusi aika 22

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- Kemin äkillisen rakennemuutoksen toimenpiteet – Case ÄRM-agentti 24
- Invest in Veitsiluoto 26
- Koronasta kasvuun 28
- Matkailun ja palveluiden elpymissuunnitelma – Master Plan Kemi 2030 30
- Meri-Lapin kestävä kasvu 32
- Vedyn mahdollisuudet Kemille -hanke 34
- XPAN 2022 Keminmaa – Simo 36
- Vaikuttavat työllisyyden tukitoimet äkillisessä rakennemuutoksessa 38
- Koordinoiden rakennemuutokseen ja kohtaantoon 40
- Äkillisestä rakennemuutoksesta rakennemuutokseen – Case Veitsiluoto 42

ÄRM-koordinaatiohanke

CASE VEITSILUOTO

Tähän tietopakettiin on koottu Kemin äkillisessä rakennemuutoksessa toimiviksi todettuja käytäntöjä, joita voidaan jatkossa hyödyntää kansallisesti.

TIIVISTELMÄ

Koordinaatiohankkeessa varmistettiin, että ÄRM-toimintasuunnitelma toteutuu ja yhteistyö sujuu. Lisäksi viestinnän avulla tuettiin laajan yhteistyöverkoston toimintaa.

TOIMIJAT

Kemin kaupungin elinkeinopalvelut

MILLOIN

1.11.2021–30.6.2024

RAHOITUS

Lapin liitto (AKKE-rahoitus), Kemin kaupunki

TULOKSET

- Kansallisesti hyödynnettävä tietopaketti äkilliseen rakennemuutokseen liittyvistä käytännöistä, ratkaisuista, työvälineistä ja kokemuksista
- Alueen pito- ja vetovoimatekijöiden edistäminen ja asiantuntijaselvitykset

HANKKEEN KUVAUS

ÄRM-toimenpidesuunnitelmassa esitettiin lyhyen ja keskipitkän aikavälin toimenpide-ehdotuksia, joiden päämääränä oli synnyttää vähintään 1000 uutta työpaikkaa. Koordinaatiohankkeella varmistettiin suunnitelman eteneminen. Hankkeen tärkeimpiä tehtäviä oli äkillisestä rakennemuutoksesta tiedottaminen yleisesti (esim. Kemiläinen -julkaisu ja kemi.fi-sivusto) sekä viestintä ÄRM-verkoston sisällä. Niillä tuettiin rakennemuutokseen liittyvää laajan yhteistyöverkoston toimivuutta. Hankkeessa koottiin yhteen käytäntöjä, ratkaisuja ja työvälineitä, joista todettiin olevan hyötyä äkilliseen rakennemuutokseen vastaamisessa.

Hankkeessa toteutettiin myös useita asiantuntijaselvityksiä, joiden avulla mahdollistetaan uutta yritystoimintaa ja alueen yritystoiminnan kehittymistä:

- Aurinkovoimalaselvitys Ajoksen ja Holstinharjun alueiden soveltuvuudesta aurinkovoimalalle
- Sijoittumisselvitys hotelli- ja elämispalveluista Kemiin
- Sijoittumisselvitys Kemin asuin- ja teollisuusalueille

LUE LISÄÄ

[Kemin kaupungin verkkosivut: Äkillinen rakennemuutos](#)

Työtä Kemissä -hanke

Työllisyyden yhteispalvelu Pointti auttaa työnhakijoita ottamaan askeleita kohti työelämää ja työnantajia esimerkiksi lisätyövoiman löytämisessä tai henkilöstön osaamisen kehittämisessä.

TIIVISTELMÄ

Työtä Kemissä -hankkeessa luotiin työllisyyden yhteispalvelu Pointti, joka kokoaa yhteen työnhakijoiden, yritysten ja oppilaitosten monialaiset palvelut.

TOIMIJAT

Kemin kaupunki, Lapin ELY-keskus

MILLOIN

1.2.2020–31.8.2023

RAHOITUS

ESR, valtion ja kuntien rahoitus (ei ÄRM-rahoitusta)

HANKKEESSA TAPAHTUNUTTA

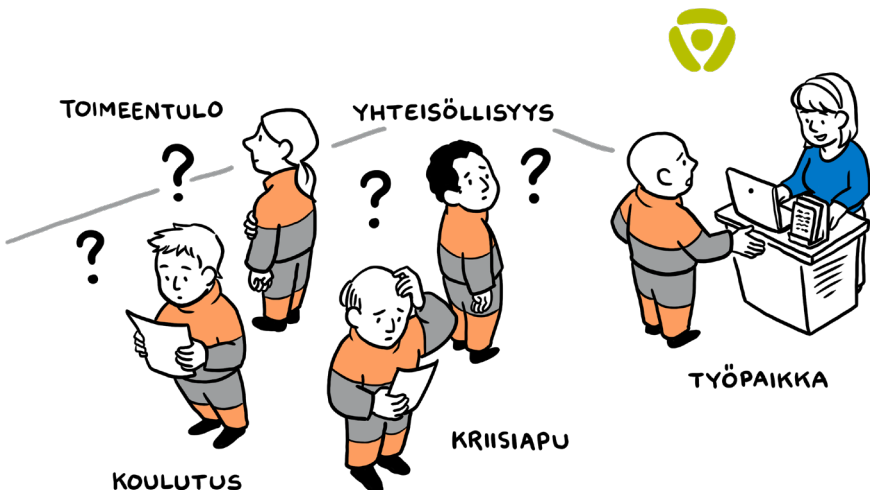
Rakennetyöttömien työllistymisen edistäminen yhteispalvelupisteessä, jossa ovat tavattavissa TE-toimisto, kaupungin työllisyyspalvelut, oppilaitokset, järjestöt, Digipolis ja Kivalo-opisto

HANKKEEN KUVAUS

Työllisyyden yhteispalvelu Pointin kehittäminen alkoi jo ennen rakennemuutosta. Kemin keskustassa sijaitseva Pointti sovittaa entistä tehokkaammin yhteen eri toimijoiden palvelut rakennetyöttömiin työllisyyden edistämiseksi. Pointissa palvelee yli 30-vuotiaita kemiläisiä työnhakijoita, joiden työttömyys on pitkittynyt. Toiminta kehittyi rakennemuutoksen myötä, kun kohderyhmää laajennettiin Stora Ensolta irtisanottuihin ihmisiin. Pointti jatkaa toimintaansa ja siellä järjestetään työnhakijoille maksuttoman henkilökohtaisen tuen ja ohjauksen lisäksi viikoittain esimerkiksi työnhakuohjausta, yrittäjyysneuvontaa, digipajoja ja rekrypäiviä. Työnantajille Pointti kokoaa eri toimijoiden ohjaus-, neuvonta- ja rekrytointipalvelut samaan paikkaan.

LUE LISÄÄ

[Pointin asiakashaastatteluja videolla](#) (irtisanottujen ajatuksia 4:00 alkaen), Kemin kaupungin Youtube

Irtisanomisesta selviytymiseen – Veitsiluodon tehtaan lopettamisen hyvinvointikriisin lieventäminen

Pitkään vakaassa työsuhteessa olleet ihmiset voivat tarvita kohdennettua tukea, jotta he osaavat hyödyntää palveluita ja hakea etuuksia. He eivät ole välttämättä tarvinneet näitä taitoja aiemmin.

TIIVISTELMÄ

Hanke on tukenut Veitsiluodon tehtaalta ja alihankintaverkostosta irtisanottuja henkilöitä Kemin, Keminmaan ja Simon alueella.

TOIMIJAT

Kemin kaupunki ja Lapin yliopisto yhdessä Keminmaan ja Simon kuntien kanssa

MILLOIN

1.11.2021–31.10.2023

RAHOITUS

Euroopan sosiaalirahasto ESR, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Kemin kaupunki, Lapin yliopisto, Keminmaan kunta ja Simon kunta

HANKKEESSA TAPAHTUNUTTA

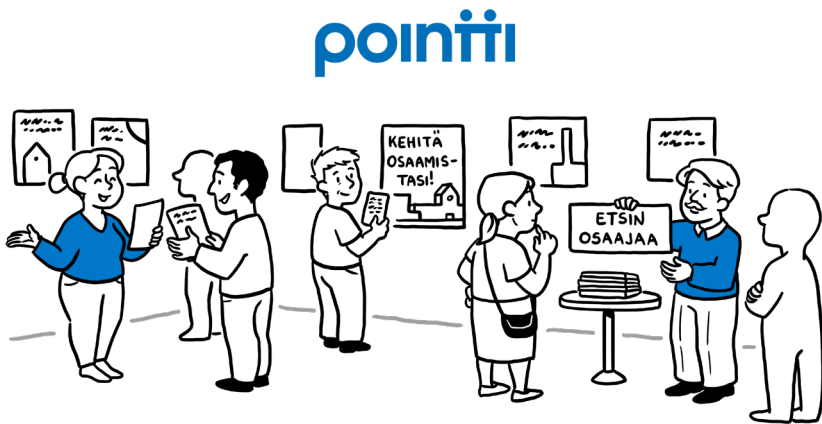
- Sosiaalisen verkoston luominen irtisanottujen tueksi
- Tukea työnhakuun ja eläkehakemuksiin liittyvässä asioinnissa
- Viikoittaiset tapaamiset ja yhteisöllistä toimintaa ryhmän toiveiden mukaan
- Palvelumalli vastaavia muutostilanteita varten

HANKKEEN KUVAUS

Stora Enson Veitsiluodon tehtaalta ja alihankintaverkostosta irtisanottuja haluttiin tukea äkillisessä tilanteessa laaja-alaisesti Kemian kaupungin ja Lapin yliopiston yhteisen Irtisanomisesta selviytymiseen -hankkeen avulla. Valmista toimintamallia vastaavaan tilanteeseen ei ollut, joten hankkeessa luotiin palvelumalli, joka on hyödynnettävissä myös muissa vastaavissa muutostilanteissa. Hankkeessa pyrittiin tavoittamaan erityisesti irtisanottuja, joiden tarpeisiin olemassa olevat palvelut sopivat heikosti. Hankkeessa kehitettiin palveluita myös niiden irtisanottujen näkökulmasta, joilla oli haasteita työllistyä uudelleen.

LUE LISÄÄ

[Irtisanomisesta selviytymiseen - Veitsiluodon tehtaan lopettamisen hyvinvointikriisin lieventäminen -hankkeen materiaalit Lapin yliopiston verkkosivuilla](#)

Kemi-Tornion alueen äkillisen rakennemuutoksen hoito

Kaiken kaikkiaan oppilaitosten järjestämissä tapahtumissa oli yhteensä lähes 3500 osallistujaa.

TIIVISTELMÄ

Hankkeessa kartoitettiin Kemi-Tornion alueen irtisanottujen henkilöiden osaamista ja työkykyä. Tulosten avulla ihmisiä ohjattiin uusiin omaan tilanteeseen sopiviin töihin tai koulutukseen.

TOIMIJAT

Ammattiopisto Lappia, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDU

MILLOIN

2.8.2021–31.7.2023

RAHOITUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

TULOKSET

Irtisanottujen henkilöiden osaamisen ja työkyvyn tunnistaminen ja tuki sopivan jatkopolun löytämiseen

HANKKEEN KUVAUS

Stora Enson tehtaalta irtisanottuja autettiin itselle sopivan polun löytämisessä kartoittamalla irtisanottujen osaamista, kiinnostuksen kohteita ja työ- ja toimintakykyä. Tulosten pohjalta ihmisiä ohjattiin koulutukseen tai omaan osaamiseen sopivaan työhön. Tiiviin verkoston (TE-toimisto, kunnat ja oppilaitokset) avulla pystyttiin löytämään irtisanotuille uusia koulutuspolkuja. Irtisanotuille järjestettiin merkittävä määrä erilaisia verkostotapahtumia, koulutusinfoja sekä työllisyyden yhteispalvelu Pointissa toteutettuja työpajoja CV:n ja työhakemusten työstämiseen. Kartoitusten tuloksia hyödynnettiin myös oppilaitosten uusien koulutusten suunnittelussa.

LUE LISÄÄ

[Kemi-Tornion alueen äkillisen rakennemuutoksen hoito Lappian verkkosivuilla](#)

[Kemi-Tornion alueen äkillisen rakennemuutoksen hoito Redun verkkosivuilla](#)

Uusi aika

TIIVISTELMÄ

Uusi aika -hankkeessa kehitettiin työelämäyhteistyötä Lapin ammattikorkeakoulussa. Työelämälähtöiset palvelupilotit kohdennettiin laajasti Meri-Lapin toimialoihin.

TOIMIJAT

Lapin AMK

MILLOIN

14.10.2021–31.12.2022

RAHOITUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

TULOKSET

Työelämälähtöiset palvelupilotit, joiden myötä kehitettiin TKI-avauksiin liittyviä käytäntöjä ja yhteistyöverkostoa

HANKKEEN KUVAUS

Hankkeessa vahvistettiin ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteyttä ja tuotiin selkeämmin esille ammattikoulun yrityksille tarjoamia palveluita. Lisäksi uudistettiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatioprosesseja kytkemällä ne jatkuvaan oppimiseen. Hankkeen aikana keskusteltiin myös yhteisistä toimintatavoista ja huomattiin, että tiedon jakaminen ja vuoropuhelu ovat tärkeitä, kun tehdään yhteistyötä. Kohderyhmänä olivat yksityiset yritykset, julkisorganisaatiot sekä kolmannen sektorin toimijat.

LUE LISÄÄ

[Hankkeen tiedot Kemin kaupungin verkkosivuilla](#)

Kemin äkillisen rakenne- muutoksen toimenpiteet – CASE ÄRM-AGENTTI

*Kemin Kaupungin, Meri-Lapin elinkeinotoimijoiden,
Kemin Digipolis Oy:n ja oppilaitosten välinen
yhteistyö vahvistui hankkeen aikana.*

TIIVISTELMÄ

ÄRM-agentti -hankkeessa haettiin ratkaisuja yritysten toimintaympäristön elinvoimaisena pysymiseen ja edistettiin yritysten ja kaupungin yhteistyötä. Hankkeen tavoitteena oli auttaa nykyisiä yrityksiä kasvamaan sekä houkutella alueelle uusia yrityksiä ja tukea uusia yrittäjiä.

TOIMIJAT

Kemin kaupungin elinkeinopalvelut

MILLOIN

1.6.2021–30.6.2023

RAHOITUS

Lapin liitto (AKKE-rahoitus), Kemin kaupunki

HANKKEESSA TAPAHTUNUTTA

- Markkinointimateriaalit, palvelupaketit ja työpajat yrityksille
- Yritysvierailut
- Verkostotapahtumat yrityksille ja ÄRM-toimijoille
- Business Kemi-toimintamallin kehitystyö, toiminnan ja toimintaympäristön vahvistaminen yhdessä Digipolis Oy:n Business Kemin edustajien kanssa. Uuden asiakashallintamallin käyttöönoton koordinointi yritystoimijaverkostolle.

HANKKEEN KUVAUS

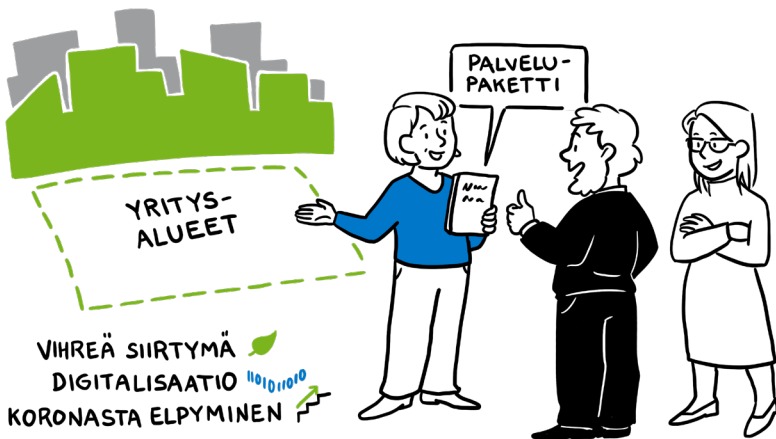
Kun tavoitteena on luoda 1000 uutta työpaikkaa, yritykset ovat avainasemassa. Alueelle tarvittiin uusia yrityksiä – erityisesti asian-
tuntija- ja palveluyrityksiä teollisuuden rajapintaan – ja vanhoista haluttiin pitää kiinni ja tarjota niille mahdollisuus uudistua ja kasvaa. Vihreä siirtymä, digitalisaatio ja koronasta elpyminen kulkivat kehitystyössä mukana.

Yrityksille koostettiin tietoa Kemian yritysalueista ja työstettiin asettautumis- ja palvelupaketit. Työllisyyden yhteispalvelu Pointista oli yhteisissä yrityksissä ja kehitettiin sisäisesti yritystiimin toimintaa. Yrittäjille ja sellaisiksi aikoville järjestettiin työpajoja uusien avauksien kehittämiseksi. Työtä jatkettiin *Äkillisestä rakennemuutoksesta rakennemuutokseen – Case Veitsiluoto* -hankkeessa.

LUE LISÄÄ

[Hankkeen tiedot Kemian kaupungin verkkosivuilla](#)

[Kemiläinen -lehden artikkeli](#)

Invest in Veitsiluoto

*Veitsiluotoon kehitetään teollisen kiertotalouden yritys-
puistoa, jonne sijoittuisi suuria ankkuriyrityksiä sekä
monialaisia pk-yrityksiä. Uusia yrityksiä houkutellaan
myös Kemin, Keminmaan ja Simon alueille.*

TIIVISTELMÄ

Hankkeessa tuettiin yritysten sijoittumista Veitsiluodon yritysalueelle ja Kemin seudulle. Kohderyhmänä olivat pk-yritykset palveluiden, kaupan ja matkailun aloilta.

TOIMIJAT

Kemin Digipolis Oy yhteistyössä Stora Enson, Kemin kaupungin ja ELY-keskuksen kanssa

MILLOIN

29.10.2021–30.11.2024

RAHOITUS

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Stora Enso

TULOKSET

- Useita asiantuntijaselvityksiä, jotka tukevat alueelle investoimista
- Yhteistyöverkostojen kehittäminen työvoiman ja osaamisen ennakkointiin
- Alueen vetovoiman kehittäminen parantamalla koulutusmahdollisuuksia ja palvelujen saatavuutta

HANKKEEN KUVAUS

Invest in Veitsiluoto -hankkeen tarkoituksena oli tukea Stora Enson johtamaa prosessia uusien yritysten houkuttelemiseksi Veitsiluodon tehdasalueelle sekä Kemiin, Keminmaahan ja Simoon. Osana hanketta tehtiin putkiselvitys Ajoksen ja Veitsiluodon välisestä kemiakaalien ja veden siirtämisestä sekä sähköverkkoselvitys Meri-Lapin sähkönsiirtokapasiteetin kasvattamisesta. Lisäksi hankkeen aikana tehdään kaupan ja palvelun investoriselvitys sekä suurinvestointien edellytysten selvitys.

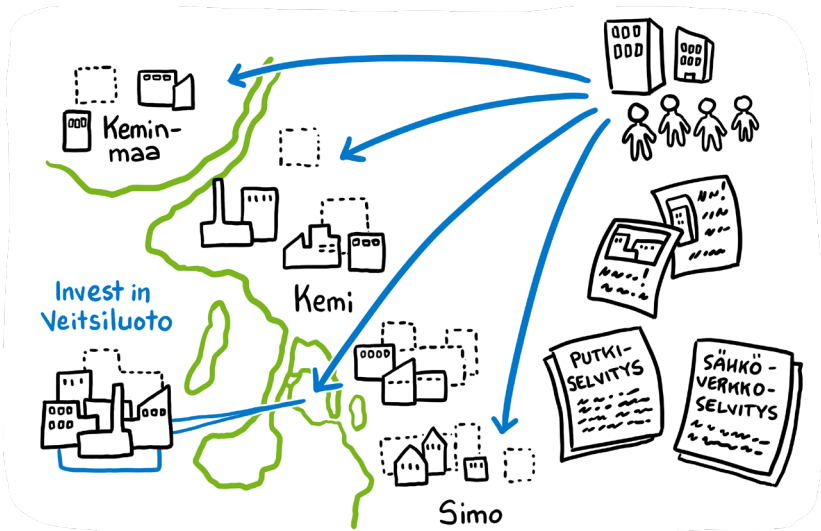
Kemin Digipolikselle toteutetussa osaajaselvityksessä havaittiin seudulla olevan runsaasti koulutettuja prosessiteollisuuden ammattilaisia. Alueella on kuitenkin naapurikuntiin verrattuna matalampi koulutus- ja osaamistaso. Seutukunnan vetovoimaa on kehitettävä edelleen.

LUE LISÄÄ

[Invest in Kemi -sivusto](#)

[Invest in Veitsiluoto -sivusto](#)

[Artikkeli Invest in Veitsiluoto –hankkeesta Digipoliksensivustolla](#)

Koronasta kasvuun

Hankkeessa tuettiin yritysten ja yrittäjien toimintakykyä selviytyä muutoksista koronan ja äkillisen rakennemuutoksen keskellä.

TIIVISTELMÄ

Hankkeessa tuettiin Kemin alueen mikro- ja pk-yrityksiä ja yrittäjiä, joiden toiminta vaikeutui koronapandemian vuoksi.

TOIMIJAT

Kemin kaupungin elinvoimatoimiala

MILLOIN

1.8.2021–31.7.2023

RAHOITUS

Euroopan Unionin sosiaalirahasto (ESR), Kemin kaupunki

TULOKSET

- Kaupungin ja yrittäjien välisen vuorovaikutuksen kehittäminen
- Yrittäjien säännölliset sparraukset työhyvinvoinnin ja liiketoiminnan kehittämiseen

HANKKEEN KUVAUS

Koronasta kasvuun -hankkeella tuettiin yrittäjien työhyvinvointia ja jaksamista sekä autettiin kehittämään liiketoimintaa. Samalla luotiin uskoa tulevaisuuteen haastavassa tilanteessa. Yrityksille annettiin matalan kynnyksen tukea ja ohjausta. Yritysten verkostoitumista tuettiin ja luotiin puitteita yrittäjien kehittämistoiminnalle. Osallistavana toimintana järjestettiin työpajoja, viikoittaisia aamukahveja sekä säännöllisiä vierailuja yrittäjien luona.

LUE LISÄÄ

[Hankkeen tiedot Kemin kaupungin verkkosivuilla](#)

Matkailun ja palveluiden elpymissuunnitelma – MASTER PLAN KEMI 2030

Kemin matkailutarjonnan muodostavat kulttuuri ja paikalliset elämykset, meri ja saaristo, palvelut yritysasiakkaille sekä tapahtumat.

TIIVISTELMÄ

Hankkeessa vahvistettiin Kemin alueen matkailun, kaupan ja palvelualojen liiketoimintaa yhteisen kehittämissuunnitelman avulla. Laadittiin Master Plan Kemi 2030, jonka avulla tavoitellaan kestävää ja ympärivuotista matkailua.

TOIMIJAT

Kemin kaupungin elinvoimatoimiala

MILLOIN

1.10.2021–30.6.2023

RAHOITUS

Euroopan Unionin aluekehitysrahasto (EAKR), Lapin liitto ja Kemin kaupunki

TULOKSET

- Selvitys alueen matkailu- ja palvelutoiminnasta
- Matkailu- ja palvelutoimijoiden yhteistyöverkoston laajentuminen
- Kemin matkailun ja palveluiden Master Plan -suunnitelma

HANKKEEN KUVAUS

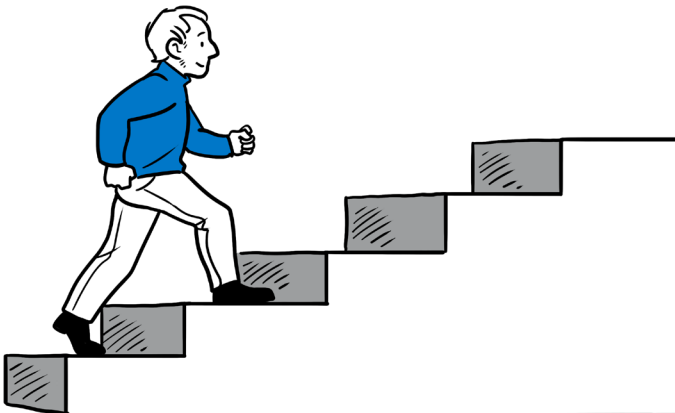
Yhdessä matkailu- ja palvelutoimijoiden kanssa toteutettiin Master Plan Kemi 2030 -kehittämissuunnitelma. Hankkeessa suunniteltiin lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin toimenpiteet ja suuntaviivat kehittämistyölle. Suunnitelmassa hyödynnetään kotimaisen matkailun potentiaali sekä kuvataan konkreettisia askeleita kansainvälisen matkailun elvyttämiseksi. Tavoite on, että vuonna 2030 Kemi olisi rohkea edelläkävijä arktisena ja merellisenä matkailukohteena. Vetovoimaa Kemiin lisäävät alueen omaleimainen kulttuuri sekä ympärivuotinen mahdollisuus luontoelämyksiin. Samalla Kemi on osa laajempaa yhteistyöverkostoa Lapissa ja lähialueilla. Kemissä halutaan lisäksi noudattaa vähähiilisyiden ja kestävän kehityksen periaatteita. Kemiin tullaan lähialueilta, muualta kotimaasta ja ulkomailta sekä työn vuoksi.

Määritellyt tavoitteet vuodelle 2030:

- Ympärivuotisen matkailun kasvu
- Vastuullisuuden huomioiminen matkailun kehittämisessä
- Matkailu- ja palvelualojen yritysten toimintaedellytysten tukeminen
- Digitaalinen ostopolku, jotta palvelut ovat helposti löydettävissä

LUE LISÄÄ

[Master plan Kemi 2030 – Matkailun ja palveluiden elpymissuunnitelma](#)

Meri-Lapin kestävä kasvu

TIIVISTELMÄ

Pk-kasvu-esiselvityshankkeessa toteutettiin Kemin, Keminmaan ja Simon pk-yrityksille kasvukysely kasvun esteiden ja mahdollisuuksien selvittämiseksi. Työtä jatkettiin Meri-Lapin kestävä kasvu -hankkeessa, jossa pyrittiin parantamaan näiden kuntien mikro- ja pk-yritysten kykyä kehittää toimintaansa. Mukaan lähti noin 50 paikallista yritystä.

TOIMIJAT

Kemin Digipolis Oy

MILLOIN

- Esiselvitys 11.10.2021–30.4.2022
- Jatkohanke 1.2.2023–31.12.2023

RAHOITUS

- Esiselvitys: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- Jatkohanke: Euroopan sosiaalirahasto (ESR), Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

TULOKSET

- Koulutukset, joissa käsiteltiin myyntiä ja markkinointia, yritysten johtajuutta ja taloutta vihreässä siirtymässä, yritysten vetovoimaa sekä kestäviä palveluita ja niiden muotoilua
- Osallistujien yrityskohtaiset konsultoinnit

HANKKEEN KUVAUS

Esiselvityshankkeen kasvukyselyllä ja yrityshaastatteluilla selvitettiin, millaisia esteitä ja mahdollisuuksia alueen pk-yrityksillä oli kasvuille. Meri-Lapin kestävä kasvu -jatkohankkeen aikana yrityksille luotiin kasvuohjelma. Toiminnalla haluttiin löytää yrityksille mahdollisuuksia kehittyä ja kasvaa äkillisessä rakennemuutostilanteessa. Yrityksiin haluttiin luoda osaamista ja kykyä kehittää omaa toimintaansa ja reagoida toimintaympäristön muutoksiin kestäväällä tavalla tulevaisuudessakin. Hankkeen kohderyhmänä olivat kaikki alueen mikro- ja pk-yritykset, jotka ovat kokeneet haasteita äkillisen rakennemuutoksen sekä korona- ja energiakriisien johdosta. Hanke suuntautui pääasiassa logistiikan, palveluiden, metsäalan ja teollisuuspalveluiden toimialoille.

LUE LISÄÄ

[Meri-Lapin kestävä kasvu -hankesivusto Digipoliksen verkkosivuilla](#)

Vedyn mahdollisuudet Kemille -hanke

Jotta vetytalous voisi auttaa ratkaisemaan ilmasto-ongelmia, elektrolyysiin käytettävä sähkö täytyy tuottaa kestäväällä tavalla, esimerkiksi tuuli- tai aurinkovoimalla.

TIIVISTELMÄ

Esiselvityshankkeen aikana analysoitiin ja kuvattiin vedyn tarjoamat mahdollisuudet Meri-Lapin alueella sekä käytiin läpi alueen toimintaympäristö ja sen kehittämismahdollisuudet.

TOIMIJAT

Kemin Digipolis Oy

MILLOIN

1.12.2021–31.8.2023

RAHOITUS

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

TULOKSET

- Vetytalouden tiekartta, infopaketti ja osaamiskartoitus
- Vetytalouden investoreille toteutetut aineistot ja esittelyt

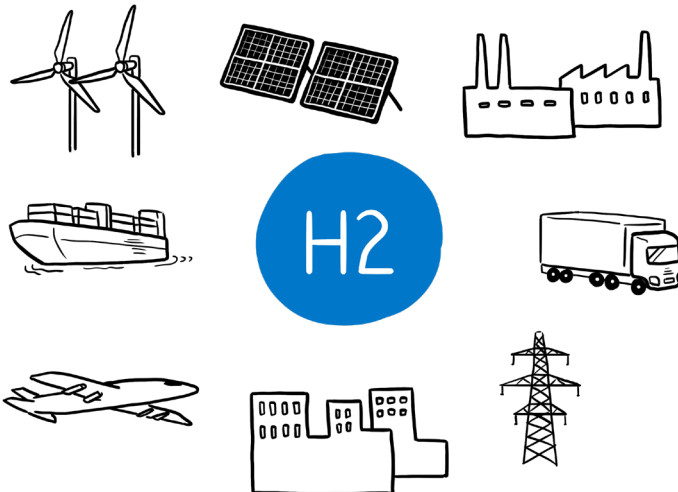
HANKKEEN KUVAUS

Hankkeen avulla rakennettiin eri sidosryhmille kuten pk-yrityksille ymmärrystä vetytalouden vaatimuksista ja mahdollisuuksista. Hankkeessa luotiin vetytalouden tiekartta ja infopaketti sekä osamiskartoitus pk-yrityksille. Hankkeessa toteutettiin useita asiantuntijaselvityksiä vetyyn liittyvistä teknologioista, logistiikasta ja Meri-Lapin alueen yritysten mahdollisuuksista sekä laadittiin pohjois-Skandinavian kattava vetytalouden markkinakatsaus. Hankkeella varmistettiin, että panostukset vetytalouteen ja sen hyödyntämiseen olisivat oikein mitoitettuja ja aikataulutettuja.

Kemin merialue soveltuu erittäin hyvin varsinkin tuulivoiman tuotantoon. Alueella on monipuolista teollisten polttoaineiden ja kaasujen tuotantoon, varastointiin ja käyttöön soveltuvaa logistiikkaa. Lisäksi suunnitteilla on Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin yhdistävä vetyputkihanke.

LUE LISÄÄ

[Vedyn mahdollisuudet Kemille Digipoliuksen verkkosivuilla](#)

XPAN 2022 Keminmaa – Simo

Erikoistumisen kärkiä etsittäessä huomioitiin pienen kunnan vahvuudet ja rajalliset resurssit.

TIIVISTELMÄ

Hankkeen tavoitteena oli löytää alueellisesti merkittäviä erikoistumisen kärkiä, jotka hyödyntävät erityisesti keminmaalaisten ja simolaisten vahvuuksia.

TOIMIJAT

Keminmaan kunta, Simon kunta

MILLOIN

1.1.2022–31.12.2022

RAHOITUS

Lapin liitto (AKKE-rahoitus), Keminmaan ja Simon kunnat

TULOKSET

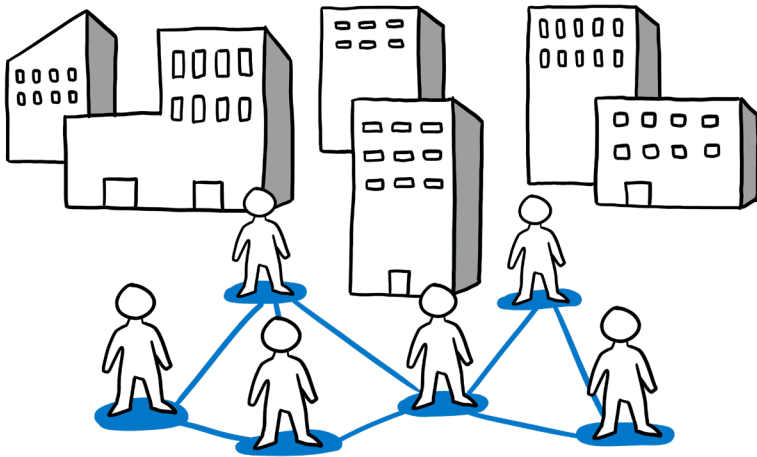
- Pienten kuntien toimijaverkostojen vahvistuminen
- Osaamisen kehittäminen rakennemuutostilanteisiin

HANKKEEN KUVAUS

Hankkeen kohderyhmänä olivat Keminmaan ja Simon kuntien yritykset sekä kuntien luottamus- ja virkamiesjohto. Rakennemuutostilannetta tarkasteltiin ja toimenpiteitä suunniteltiin pienemmän kunnan näkökulmasta. Työssä huomioitiin, että käytettävissä olevat resurssit ovat rajalliset.

LUE LISÄÄ

[Hankkeen tiedot Kemin kaupungin verkkosivuilla](#)

Vaikuttavat työllisyyden tukitoimet äkillisessä rakennemuutoksessa

Hankkeessa syntynyt toimintamalli rakennemuutosten hallintaan painottaa verkostoyhteistyötä sekä tukee monialaisten asiantuntijapalveluiden koordinoointia.

TIIVISTELMÄ

Hankkeessa toteutettiin Kemin äkillisen rakennemuutoksen vaikuttavuuden arviointi ja kehitettiin toimintamalli, joka tukee äkillisiin rakennemuutoksiin varautumista ja muutosten hallintaa.

TOIMIJAT

Lapin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut sekä Pohjoisten yhteiskuntien professoritutkimuksen ryhmä (ProSoc)

MILLOIN

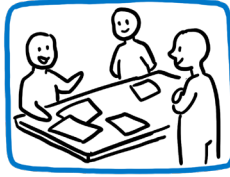
1.10.2022–31.12.2023

RAHOITUS

Euroopan Unionin sosiaalirahasto (ESR), Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Lapin yliopisto

TULOKSET

- Kemin äkillisen rakennemuutoksen prosessi- ja vaikuttavuusarviointi
- Toimintamalli äkillisten rakennemuutosten tueksi

HANKKEEN KUVAUS

Äkillisen rakennemuutoksen prosessi- ja vaikuttavuusarviointi toteutettiin laajan haastatteluihin, työpajoihin ja kirjallisiin lähteisiin pohjautuvan aineiston avulla. Hankkeessa kehitetty toimintamalli korostaa verkostoyhteistyötä ja tukee monialaisten asiantuntijapalveluiden koordinointia. Hankkeessa pidettiin kaksi webinaaria, jotka keskittyivät projektin arviointiin ja hanketyöhön sekä Kemin äkillisen rakennemuutoksen tukitoimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin. Tuloksia voidaan hyödyntää aluekehitystyössä, tiedolla johtamisessa sekä hankkeiden ohjaamisessa.

LUE LISÄÄ

[Vaikuttavat työllisyyden tukitoimet äkillisessä rakennemuutoksessa -hankkeen verkkosivut](#)

[Työ- ja elinkeinoministeriö. Työpoliittinen aikakauskirja 2/2024 \(s. 8-18\)](#)

Koordinoiden rakennemuutokseen ja kohtaantoon

Eri toimijoiden yhteistyötä tukevaa toimintamallia voidaan hyödyntää tulevissa rakennemuutos- tai muissa muutostilanteissa.

TIIVISTELMÄ

Hankkeessa kehitettiin laajan joukon voimin toimintatapa, jonka avulla pystytään vastaamaan tuleviin rakenne- ja muihin muutostilanteisiin.

TOIMIJAT

Lapin ELY-keskus

MILLOIN

1.8.2021–31.12.2023

RAHOITUS

Euroopan Unionin sosiaalirahasto (ESR)

TULOKSET

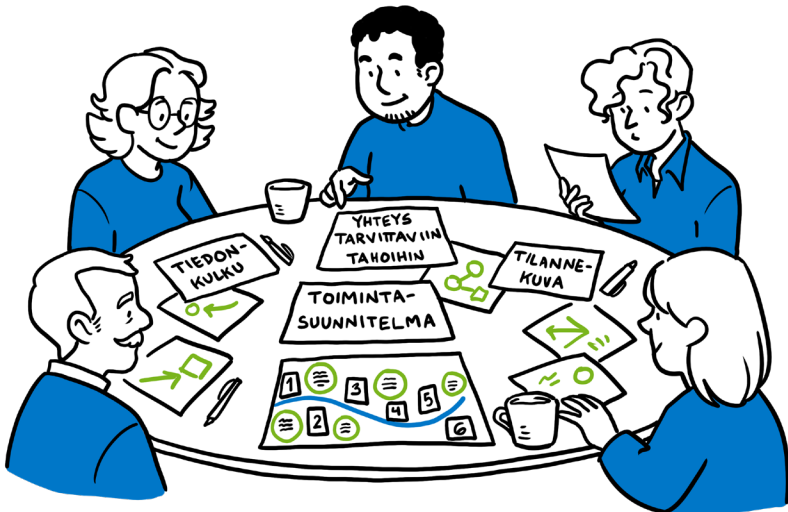
Luotiin toimintamalli, joka tukee eri toimijoiden välistä yhteistyötä.

HANKKEEN KUVAUS

Lapin maakunnassa on viime vuosina syntynyt nopeita positiivisia ja negatiivisia muutostilanteita useiden samanhetkisten muutosten vaikutuksesta. Yksittäisten rakennemuutostilanteiden sijasta voidaan puhua jatkuvasta rakennemuutoksesta. Hankkeessa kehitettiin Lapin alueen toimijoiden reagoimiskykyä äkillisissä rakennemuutostilanteissa ja tiedolla johtamisen toimintatapoja sekä paneuduttiin työvoiman saatavuuden ja työllistymisen haasteisiin. Ennakoiva ote tiedonkeruussa ja toimenpiteiden hahmottamisessa mahdollistaa ketterän toiminnan. Näin toimijoilla on keinoja hahmottaa muutostilanteita jo etukäteen.

LUE LISÄÄ

[Koordinoiden rakennemuutokseen ja kohtaantoon -hankkeen verkkosivut](#)

Äkillisestä rakennemuutoksesta rakennemuutokseen – CASE VEITSILUOTO

Rakennemuutossuunnitelman avulla voidaan ennakoida pohjoiseen kohdistuvia investointitarpeita ja huomioida yritykset, osaamisen kehittäminen, kouluttautuminen, työllisyys ja infrastruktuuri.

TIIVISTELMÄ

Äkillisestä rakennemuutoksesta siirrytään kohti rakennemuutosta. Hankkeessa on kehitetty toimintamallia, joka tukee alueen elinvoimaa ja kilpailukykyä pitkällä aikavälillä.

TOIMIJAT

Kemin kaupungin elinvoimatoimiala

MILLOIN

1.10.2023–31.5.2024

RAHOITUS

Lapin liitto (AKKE-rahoitus), Kemin kaupunki

TULOKSET

Rakennemuutossuunnitelma:

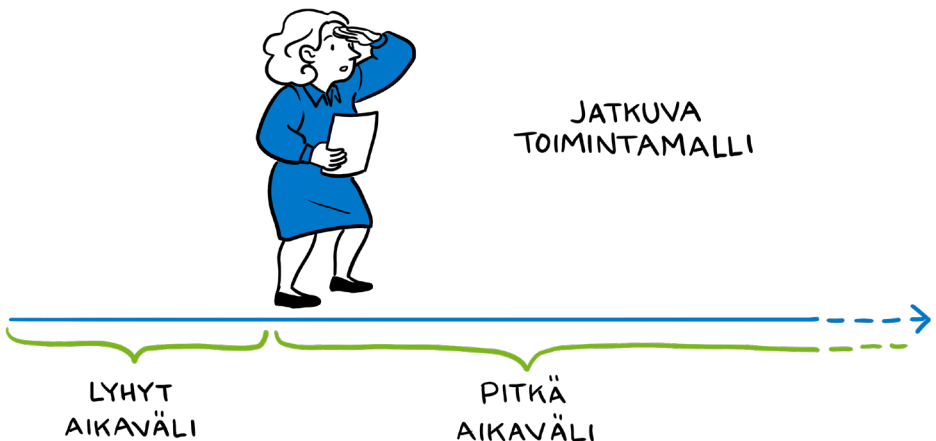
- Alueen erikoistumisen kärkien kartoitus
- Suunnitelma elinkeinon kehittämisen toimenpiteistä

HANKKEEN KUVAUS

Äkillisen rakennemuutoksen lyhyen aikavälin tavoitteiden jälkeen huomio kohdistuu pitkän aikavälin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. ÄRM-verkoston toiminnassa havaittiin, että nykyiset palvelut eivät olleet riittäviä rakennemuutostilanteiden paikkaamiseksi. Heräsi tarve jatkuvalle toimintamallille ja -suunnitelmalle, jotka tukevat alueen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Myös rahoitustarpeet ja sosiaalinen kestävyys tulee huomioida. Vihreä siirtymä vaikuttaa osaltaan teollisuuden murrokseen ja vakiintuneiden toimialojen uudistumiseen. Hankkeessa toteutettiin rakennemuutoksen toimintasuunnitelma, joka huomioi edellä mainitut seikat ja tukee alueen veto- ja pitovoiman lisäämistä.

LUE LISÄÄ

[Hankkeen tiedot Kemin kaupungin verkkosivuilla](#)

Tämä julkaisu on toteutettu Kemin kaupungin ja Lapin Liiton rahoittaman Kemin äkillisen rakennemuutoksen toimintasuunnitelman mukaisen koordinaatiohankkeen toimesta.

